

Előfizetési árak:

Helyben, vagy postán küldve:
Egy évre 10 frt — kr.
Félévre 5 frt — kr.
Negyedévre 2 frt 50 kr.
Egy óra 1 frt — kr.
Egyes szám 5 kr.

A lap szellemi részét illető minden közlemény a szerkesztőségbe (**nagy-uj-utca, 1702. sz.**) bérmentve küldendő. Ide intézendők a reklamációk is.

Előfizethető helyben:

Telegdi K. Lajos könyvkereskedésében, Szinay Gyula kiadó lakásán (kis-csapó-utca 383. sz.) és a szerkesztőségben — vidékről pedig a postahivatalok úján.

DEBRECZEN

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczeni és vidéki függetlenségi párt közlönye.

Megjelen naponként, péntek és vasárnap kivételével.

Hirdetési díj:

Négy hasádos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű s többszöri hirdetések alku szerint jutányos áron vétetnek fel. Bélyegdíj minden külön beiktatásért 30 kr.

Hirdetést vagy reklámot magában foglaló újdonság sora 50 kr. Nyilttéri közlemények minden petit sora 50 kr.

Hirdetések fölvetetnek Szinay Gyulánál, a szerkesztőségben, valamint Zichermann H. közvetítő irodájában is.

Név nélkül, vagy bérmentetlenül beküldött levelek nem vétetnek figyelembe.

Kéziratok vissza nem adatnak.

Nálunk és másutt.

Hiába, nem birunk felocsudni abból a nagy ámulatból a melybe bennünket a liberális magyar kormány ujesztendei legénykedése ejtett. Roppant öröklődéssel akarta Szapáry bizonyítgatni, hogy ők milyen kemény legények, mennyire nem engednek egy betűt az egyszer kimondott szóból. Mennyire mindenekfelett való elöltük a törvény végrehajtása s azzal együtt a megsértett állami tekintély megóvása.

Ugyan nagy dolog is az az elkeresztelési kérdés! Érdemes is v. le annyira dicsekedni, még ha csakugyan sikerülni is fog a kormány eredeti álláspontjának csonkítatlan fentartása! Hát bebizonyulna, hogy *van* annyi ereje egy óriási többség által támogatott kormánynak, hogy egy huszonkét év óta meghozott törvény valahára végre is hajtassék. Ebben culminálna az erős magyar kormány minden ereje, összes szabadelvűsége, ha erőlködése komoly volna és sikerre vezetne.

De mi nem hihetjük sem az egyiket, sem a másikat. A parlamentarizmus magyar államban a hatalmak megoszása egész más, semhogy akár az egyik, akár másik lehetséges volna az oly kormány és oly párt részéről; a mely még mindig vereséggel állott odább, valahányszor a

neve küzdelembe kényszerítette. Más, a parlamentarizmus felelősség korlátain egészen kívül és felül álló hatalmak intézik a magyar állam és társadalom legéletvágóbb ügyeit és intézik úgy, hogy a tizenhatesztendő óta *szabadelvű* firma alatt kormányzott Magyarország Európa leg-hátramaradottabb, liberálisintézményekben legszegényebb haladást mutató országa.

Ezért volt kénytelen Szapáry ugyanakkor, mikor az állam akaratát, érdekét legerősebben hangsúlyozta, egyuttal abbeli készségét kijelenteni, hogy az állam érdekeit mindenkor az egyház érdekeivel fogja összhangzásba hozni. Mit jelentene az egyház érdekeinek kirívó hangsúlyozása egyebet, ha nem azt, hogy Magyarországon nem mehet keresztül senmi, az állam erősödése, haladása érdekében még oly elegendő szükséglet képező újítás sem, ha azt az egyház nem engedi? Mit jelentene egyebet annál, hogy Magyarországon még ma is a XIX-ik század utolsó évtizedében a *középkori két kard* tanalegyüri a liberalizmus összes vívmányait, s hogy Magyarországon, ha úgy akarja, a püspöksüveg, a koronával szinte egyrangú hatalomnak bizonyul!

Pedig Magyarország katolikus jellege korántsem oly erős, hogy a katolikus klerusnak ezen, ugyszólván, kizárólagos hatalmát igazolhatná. S az évezredes ma-

gyar közjog institúciói az államhatalom fölényét annyira kidomborítják, hogy annak csorbítatlan megóvása sőt messze-menő kiterjesztése egy nemcsak névszerint, de valósággal szabadelvű kormány kezében, a történelmi jogfejlődés legszigorubb híveinek is teljes támogatására számíthatna.

Consolidálás és fejlesztés helyett azonban csak örökös visszaeséssel találkozunk s ma már odajutottunk, hogy egy évtizedek óta a nemzet tulnyomó zöme által óhajtott, nem, türelmetlenül követelt reform, a házassági jog gyökeres reformja a világ végéig halasztatik, csak azért, mert annak létrejöttét a clerus minden erejéből ellenzi. Sőt odáig jutottunk, hogy egy fenálló törvényes intézkedés végrehajtása is meghiusul, s ha nem, azzal a mi liberális kormányunk mint elsőrangú eredménynyel mer dicsekedni.

Nem lehet e fölött eleget tünődni. Hová vezetnek ez állapotok? Hát soha sem fog a magyar állam abból az évszázados vak-ság éjszakájából kihajnalodni csak azért, mert a sötétség hatalma a kezében tartott járszalagot elereszteni nem akarja?

Nézzünk szét csak másutt. Tekintsünk *Olaszországra*, hol a katolikus egyház *mint egyház* hatalmasabb, mint bárhol a földkerekségen, de a hol az állam nem tűr meg a maga kebelében egy magánál

A DEBRECZEN TÁRCZÁJA.

Szeretlem.

— A »Debreczeni« eredeti tárczája. —

Megesókölták egymást. Mindketten úgy sutogták azt a bűvös szót:

— Szeretlek.

A nő odahajította a fejét a férfi vállára, ajkait nyitva feledte és szemeiből a mámor mosolygott. A férfi megragadta az aranyos kis kezét, úgy esóköltö szászor, ezerszer és a nőnek végtelenül jól esett az, hogy az az *erős férfi*, az a felistennek képzelt férfi most így eped az ő esókjáért s oly önfeledten suttogja, hogy minden vágyának, eszméjének központja egyedül csak a *gyönyörű nő*, a kit semmire sem tartanak képesnek, a kire nem ruháznak annyi erélyt sem, mint egy apró bogárkára, — most mindene annak az erős férfinak, mert megtudta őt hódítani, el tudta őt bűvölni.

És ez a gondolat még a esók mámorában is eszébe jutott a nőnek. Ugy hizelt neki, oly véghetetlenül kielégítette a hiuságát, hogy még a esókról is megfélekedezett, mely ott égett az ajakán, és a kezén.

Egyszerre mint a huz, felvetette szeméit a nő. A férfi ott ült mellette a piros selyem kevertven, ajkait akkor is oda tápasztotta a fehér kézre, s szemeiből kisugárzott az a esódalatos mámor, melyet csak a esók adhat meg, más semmi. A hiuság feldagaszította a nő kebelét; úgy emelkedett az, mint a tenger-hab s a villogó szemekből eltűnt a mámor ragyogása, a piros ajkak összeesóködtak ismét, az a kedves mosoly, mintha ott sem lett volna úde arczán, szétfoszott, mint a köd. Oh, milyen edes volt így látni az erős férfit! De ez még kevés, ezzel meg nem elégedhetett a nő; még *többet* akart, hiszen neki oly jól esett a férfi mámor, önfeledtsége. . . .

És a férfi oda akarta vonni magához a nőt, hogy ismét szívhassa ajkanak mámorító kéjét, mely belenyilallik a szívbe, a velőbe s meg-rázza a lelket úgy, hogy az elfelejt mindent, csak a esókban él, abba támad fel újra.

A nő félrefordította fejét s eltaszította magától a férfit.

— *Magnatum* már a esókot.

Mintha az égből egyenesen a sárba hullott volna le az az ember, úgy megremegeit a teste erre a szóra. Hát megantla — az ő *esókját*, és ő anta meg, éppen ő? Ez a gondolat szélfutott

az agyában egy pillanat alatt és ott összetépett minden gondolatot. Ez az egy szó, mint a rőgeszme odatapadt a lelkéhez és nem tudott tőle megszabadulni, mert érezte, hogy ez összszebont mindent, a mi kedves, szép a létben, s ez a pillanat ott áll mozdulatlanul az időben, mint valami kísértő árny. A lég forró lett körülötte és égette kegyetlenül a testét is, a lelkét is. . . .

És a nő mosolygott ezen a kinon. Jól esett neki, mert az ő *hatalmát* koronázta meg. A férfi remegett, mint a gyermek, *féllette* a boldogságot s nem akarta azt elereszteni magától. Fuldoklott a kinok között, de kereste a szalmaszálat, melyhez kapaszkodhassék — nem találta sehoh s leborult a térdére, úgy ragadta meg a nő kezét.

— Kegyelmezz, szeretlek, imádlak, ne akard a vesztemet. . . .

Mint a tigris, úgy ugrott fel a nő, midőn azt az erős embert, maga előtt kétségbeesetten könyörögni, térdepelni látta. Ez *sok* volt már a hiuságának, ennyit nem várt, ez remegésbe hozta őt is. Ez hát a férfi? Húsz ez *gyönyörű nő*, a kit ő úgy forgathat az ujjai között, a mint kedve tartja s a mi legjobban féltette elötte, az hiányzik benne — az erély, a hius-

hatatmasabb államot. Pedig ott sem türelmes a clerus, mely a pápai uralom legigázása ellen még folyvást passiv resistenciát tanusít, s hol a főpapság s maga a pápa még folyton az elvesztett világi hatalom romjain kesereg.

Ott bezzeg nem hetvenkedik a miniszterelnök, hanem erőlyesen cselekszik. A ki ellenszegül, annak egyszerűen kiteszi a szűrét a mi főpapi javadalmainknál bizony sokkal kevésbé zsiros stallumból s a raisonnrozó papi fejedelmeken könnyen megeshetik, hogy a biborpalástot szőrscuhával meg fapapucsosul kell fölcserélniök. Ott az állam érdekének az egyház érdekével való összeegyeztetését nem nagyon hangsúlyozzák, hanem megkövetelik, hogy az egyház egyeztesse össze a maga érdekeit az állami lét követelményeivel s a ki ezt nem akarja, azzal ugyan nem sokat teketoriáznak.

A magyar állam kevesebb erélylyel is sokkal boldogabb lehetne, csak a szabadelvű firma alatt igaz portékát árulnának.

B. S.

Vasaty a magyarok ellen. Prágából jelentik, hogy a piséki ifjú csehek klubjának gyűlését, a melyen állítólag 800-an vettek részt s a melyen Vasaty a politikai helyzetről beszédet kezdett mondani, az osztrák kormány képviselője feloszlatta, minthogy Vasaty mindjárt beszéde elején azt állította, hogy az összes osztrák termelést a magyar verseny elnyomja a magyar kormány segítségével és az osztrák kormány ezzel szemben teljesen tehetetlen. Midőn a kormány képviselője az elnököt figyelmeztette, hogy ily állítások nem engedhetők meg, mert valótlanok, az elnök azt felelte, hogy mi oka sincs a szónokot rendreutasítani; Vasaty pedig azt válaszolta, hogy csak tényeket sorol fel, de sem a Lajtán ineni, sem a Lajtán tuli kormányt megtagadni nem akarja. (Viharos tetszés.) A kormány képviselője erre a gyűlést feloszlattattnak jelentette ki, mert ilyen ellenzéki támadást a kormány ellen nem tűrhet meg. (Lármás közbekialtások: Gyalázat! Gyalázat! Szép szabadság ez a miénk! Vasathy felszólította a gyűlés tagjait, hogy engedelmesskedjenek és nyugodtan távozzanak; a mi meg is történt.)

keség, mely még a szerelem mámorában sem feleli el a férfiaságot.

Egy pillanat alatt összezsugorodott előtte az az ideál, a mit e férfiban feltalálni vélt. Felugrott a kerevetéről s nem akarta többé, hogy az a báb megérintse az ő kezét.

— Semmi vagy. Báb vagy, kit az én szélszelyem kétségbejött, megtört, a helyett, hogy daczossá tett volna! Miért nem törtél meg te engem, te gyöngye, te báb. . .

A férfi egy pillanat alatt átlátta a szeszélyes komédiát; s halásáppadtan emelkedett fel a térdéről s oda lépett a nő elé, a ki mint egy démon állott előtte.

— Ezt nem érdemeltem meg odaadó, végzetlen szerelmemért! Hát ön is csak oly közönséges nő, kinek szeszélyén és hiúságán még a szerelem hatalma sem győzedelmeskedhetik? De rajtam győzedelmeskedett a szerelem és bábbá tett, mert az benne az isteni, hogy általa az erős is gyengülve omlik térdre! Akkor maradok báb, ha ilyen nőt tovább is szeretnék. . .

És a férfi hideg köszönéssel sietett az ajtó elé. A nő látta, hogy távozni készül, egy pillanat alatt belátta a férfi igazságát, sirva fakadt, utána kiáltott. A férfi hátra sem tekintett, elment, mert kiabrandult abból a nőből. **Leontesz.**

— **A püspöksüveg** nem mindenütt olyan hatalom mint Magyarországon. A legkatholikusabb állam kormánya is erősen el van határozva, hogy a klerus ellenszegülését megfékezi. Az olasz kormány nem úgy tesz mint a miénk, mely a szunyogból előbb elefántot csinál, aztán nagy szabadelvűen alkudozásba bocsátkozik a felett, mikép lehetne a szunyognak is a szárnyait kitépdesni. Ellenkezőleg határozottan el van tökéelve, hogy még a tél folyamán oly törvényjavaslatot fog előterjeszteni, a melynek alapján a törvényes intézkedések ellen állást foglaló papok agitációja lehetlenné fog válni, a mennyiben az exequatura tőlük azonnal megvonható.

BELFÖLD.

A magyar kormány képviselői Bécsbe érkeztek, hogy a Németországgal kötendő kereskedelmi szerződésre vonatkozó tárgyalások folytatásában résztvegyenek. A tárgyalásokat f. hó 8-án folytatják.

Magyarok és románok. A bécsi Pressé-ben egy bukaresti román képviselő levelet közöl, melyben a magyarok és románok közötti viszonyról mondja el nézetét. A levelező azt állítja, hogy Romániában becsületes szomszédi viszonyt óhajtanak Magyarországgal, a mi persze nem zárja ki azt, hogy a magyarországi románok iránt ne érdeklődjenek. Értjük az ilyen érdeklődést!

Tanácskozás az erdélyi birtokrendezés ügyében. Az igazságügyminiszter az ország erdélyi részeiben, továbbá a volt Kraszna Közép-Szolnok és Zaránd-megyéknek és a volt Kővár-vidéknek területein a birtokrendezési arányosítási és tagosítási ügyekben érvényben levő eljárás reformja tárgyában a képviselőházban folyó hó 18-ik napján d. e. 10 órakor tartandó szaktanácskozmányra hívta egybe azokat az országgyűlési képviselőket, a kik az országnak erdélyi részéből s a fent megjelölt volt megyék és vidékek tereletéről vannak megválasztva. E tárgyban a meghívók már legközelebb szétküldetnek.

KÜLFÖLD.

Az erény arany-rózsája. Most már bizonyos, hogy a római pápa az erény arany-rózsájával nem Carnotné asszonyt, a francia köztársaság elnökének nejét tünteti ki, hanem valószínűnek tartják, hogy az arany-rózsát a mi királynénk fogja kapni.

Tíz év a színészi pályán

Visszaemlékezések.

Írta: **Gyöngyi Izsó.**

(Folytatás.)

A drámából comicum lett, a közönség kikapozgott, elvesztett szemem elől a világ, szédültem, Borsosné mentett ki a zavarból, jelenése következvén, elmondotta az én szerepemet is.

A közönséggel kellett Atádon is küzdenünk, átrándultunk 6 előadásra Babocsára, hol fényes pártolásban részesültünk, itt már nagyobb szerepek jutottak nekem is, mert nem az egész személyzetet hozták át a directorok, (mert már Borsos is az volt). Kintornás családban Pergő Gerzsonyt, Három kalapban Babtisztot stb. Visszatérve N.-Atádra, apostolok oszlása következett be, a társulat minden tagja elégedetlen volt, elhatározatott, hogy mindenki megy a merre lát.

Február közepe táján volt, Kőmives felszólított, hogy számoljon be az 5 hónapi directorodása alatt szerzett jövedelméről. Megtörtént: a társulat keresett az 5 hónap alatt 1 és 1/2-ed tizedet, a mi a legelsőbbrendű színháznál 9 forintot tett ki, én rám 4 frt 50 kr esett, de erre a járandóságra mindenki tul

A halás Bécs. Folyó hó 6-án Bécs városának 32 egylete gyűlést tartott s elhatározták, hogy Bécs városának a külvárosokkal való egyesítése alkalmából az uralkodóhoz hálá- és hódoló feliratokat intézzenek.

A brazilai köztársaságot egymás után ismerik el az európai kormányok. Legujabban a dán kormány ismerte el. A tengerentúli köztársaságot persze könnyű elismerni, de mikor ismerik már el Ferdinánd bolgár fejedelmet?

Orosz kémek. Konstantinápolyban egy Lucki nevű volt bolgár hivatalnokot fogott el az orosz rendőrség, s egy orosz hajón Oroszországba szállítottta. Lucki egyike volt amaz orosz tiszteknek, a kik ezelőtt 10 évvel Bulgáriát elárasztották. Ő azonban nem tett úgy mint a többiek, hű maradt második hazájához s a czár parancsa ellenére nem hagyta el Bulgáriát. Ebben áll össze büne. Elfogatása alkalmából szenzációs leleplezések történtek, melyek európaszerte, figyelmet fognak kelteni. Most kitűnt, hogy Törökországot száz meg száz orosz kém tartja megszállva és talán nincs az az erődítés, melynek terveiről meg ne szerették volna. A portán nagy a rémület, mert a Lucki-ügyből alighanem világra szóló skandalum lesz. — Alapos ugyanis a gyanu, hogy Oroszország több magas rangú török személyiséget megvesztegetett és már egyes neveket is emlegetnek. A török kormánynak a saját érdekében a legerélyesebb vizsgálatot kellene elrendelnie, hogy az orosz kémek üzelmel teljesen lelepleztessenek Európa előtt. Törökországban körülbelül ötezer orosz kém van; ezek közül hatszáz mérnök, kik a Bosporus erődítéseiért készítettek rajzokat. A rendőrfőnök Kardasbasának száműzetését kívánja, mert Luckit ő szolgáltatta ki 200 fontért az oroszoknak. Nikolov volt vasuti igazgató Konstantinápolyba sietett, midőn Lucki elfogásáról értesült, de már későn érkezett. Diplomáciai körökben általános a felháborodás az erőszakosság miatt és valószínű, hogy az orosz kémeket mind ki fogják utasítani.

Az angol-amerikai konfliktus. Filadelfiából jelentik, hogy a Csendes-oczeánon a Behring-tengeri fókahalászat idejének beállta előtt erős amerikai hajó-hadat fognak szervezni, mely 23 hajóból fog állani 118 ágyuval és 3000 emberrel.

Parnell több ir képviselővel Boulogneba érkezett, hogy O' Briennel a tárgyalásokat újra megkezdje.

volt táblázva. Szinlap-osztó lévén, volt egy pár garasom, felszedelőzködtünk harmadmagammal és elindultunk Csurgó felé gyalog, hol Dahmayné Disznósy Julia társulata tanyázott.

Mint minden utazásnál, úgy most is kegyetlenül vert az eső, korán reggel esernyő nélkül indultunk el, és úgy 9 óra tájban este érkezünk meg Csurgóra, a nagyvendéglő felé indultunk, sárosan átázva, összetörve. Előadás az nap nem volt, néhány színész és színésznő, ott vacsorázott a vendéglőben, kik daczára ágrólszakadt voltunknak szívesen fogadtak, örültek, hogy eljöttünk, mindegyik más-más nagyobb darab előadására gondolt, melyben kinek-kinek jó szerepe volt. Faggattak engem is, hogy játsztam-e ezt, vagy azt? stb. Ez ugyanis kisebb társulat volt, mint a Kőmivesé, és olyan nagyobb szabású darabokat nem igen adhattak. Az minden kétséget kizárt, hogy szerződötve leszünk, pedig még nem is beszélünk a directoriával, most az volt a fő kérdés, hogy hol töltjük az éjszakát. Egyik társunk kapott szállást, de én harmadik czimborámmal kénytelenek voltunk a pinczér szives ajánlatát elfogadni és a vendégek hazatakarodása után, a billiárd asztalra lefeküdni. Ott is nagyon jól aludtunk, mert nagyon összetört a sok gyaloglás,

1890.

(Az elmúlt év történetéből.)

X.

Nagyon hosszúra kezd már nyulni az elmúlt év történetét tárgyaló cikksorozatunk (ámbar arról mi nem tehetünk, hogy az 1890-ik észendő eseményekben oly gazdag volt), azért tehát csakis röviden soroljuk föl azon nevezetesebb eseményeket, melyeket eddig nem említettünk.

P. Márkus Emilia, a budapesti nemzeti színház hírneves tagja, jan. 14-én és a következő napokon vendég-szerepelt színházunkban. Bucsu-felépése alkalmával a joghallgatók ezüstkoszorúval lepték meg. — Febr. 15-én megnyitott a főiskolai anyakönyvtár mellett berendezett nyilvános olvasó terem. — Febr. 18-án és 19-én a Szlavianszky-Agrenevéfele orosz daltársulat lépett föl színházunkban. Március 6-án — Péchy Kálmán jutalom-játéka alkalmából — egyszerre 4 fiatal debreczeni író művét adták elő a debr. színházban. Március tizenötödikét a városháza előtti téren ünnepelte meg a főiskola ifjúsága és a nagy közönség. Este külön ünnepélyek voltak a joghallgatók önképző-körében és a kereskedő ifjak önképző-egyletében. Ez utóbbi ünnepélyt követő banketten az ünneplők multságát sajnálatos botrány zavarta meg, mely számos párbaj-ügynek lett szülő-anyja. Városunkban az elmúlt években kevés párbaj történt, de az 1890-ik év tavaszán minden második ember párbaj-segéd s minden harmadik ember párbajozó fél volt. Az iskolai és világi hatóságok gyámoltalansága okozta, hogy társadalmi viszonyaink az elmúlt év tavaszán ennyire elfajultak.

Március 30-án a debr. kormánypárt gyűlést tartott, melyből Tisza Kálmánhoz bucsu-feliratot, gr. Szapáry Gyulához pedig üdvözlő feliratot intéztek. Apr. 14-én és 15-én Nagy Imre a nemzeti színház tagja vendég-szerepelt színházunkban, de föléptei iránt a közönség megmagyarázhatatlan közönyt tanusított. Apr. 20-án és 21-én tartattak meg a tavaszi löversenyek városunkban. A második napon baleset is történt, a mennyiben egyik lovas sérüléseket szenvedett. Ápril utolsó napjaiban Blaha Lujza asszony vendég-szerepelt színházunkban, melyben az 1889/91-iki színidény ápril 30-án bezarult.

József főherceg két ízben látogatta meg városunkat: május 22-én és szept. 10-én. E

második látogatása alkalmával fia: József Ágost főherceg is eljött Debreczenbe. — A főiskolai magyar irodalmi önképző társulat jun. 8-án ünnepelte meg fennállásának 50-ik évfordulóját. **Thaly Kálmán**, városunk első kerületének képviselője, jun. 8-án tartotta meg beszámoló beszédét, ugyanaz nap tartatott meg a debr. függetlenségi és 48-as párt szervezkedő közgyűlése. Aug. 4-én Baross Gábor kereskedelmi miniszter meglátogatta városunkat. Aug. 11-én Kossuth Lajos testvére, **Ruttkayné Kossuth Lujza** urhölgy, Debreczenbe jött s itt időzött aug. 14-éig. Aug. 12-én a függetlenségi és 48-as párt nagyválasztmánya tisztelgett Ruttkaynéval, este pedig a városi dalárda szerenádöt rendezett neki. Aug. 20-án a városi dalegylet jubilaris estélyt rendezett, megünnepelvén a kolozsvári diadal 10-ik évfordulóját. Aug. 27-én a városi dalegylet kirándulást rendezett Nagy-Bányára, aug. 30-án pedig a debr. kereskedő ifjak dalegylete rendezett dalestélyt **Nagy-Károlyban**, a Kölcsey-szobor alapja javára.

Szept. 12-én **király ő felsége** látogatta meg városunkat. Kiséretében voltak gr. Szapáry Gyula és b. Orczy Béla miniszterek. Az akkori fogadtatás és ünnepélyességek nagyszerűségével sokat foglalkoztak azon időben a hírlapok s mi is kellőleg méltányoltuk a debr. »királynap« nagy fontosságát.

Szept. 26-án tartott meg a debreczeni pinczér-egylet zászlószentelési ünnepélye. Okt. 11-én Farkas Ozman pasa látogatta meg városunkat. Okt. 25-én és 26-án a magyar színi-és színházi jubileuma alkalmából diszelo-adások voltak színházunkban, nov. 17-én pedig a debr. színház fennállásának 25 éves jubileumát ünnepelték meg diszelo-áddal.

Az 1890-ik év **halottjai** városunkban: **Lovassy Sándor** kereskedő (jan. 10), **Renó József** kereskedő (jan. 17), **Laky Lajos** városi tanácsnok, **Békési Péterné** (jan. 22), **Feer Zsigmond** 1848/49-iki honvéd főhadnagy (jan. 28), **Tóth Gyula** vasuti hivatalnok (febr. 3), **V. Budaházy Józsefné** (febr. 16), **Bandics József** kath. papnévendék (febr. 23), **Somossy István**, keresk. és iparkamarai hivatalnok (márcz. 7), **Kainráth Antal** vendéglős (márcz. 14), **Göncyi Pócs Károly** ügyvéd (márcz. 22. öngyilkosság), **Dr. Szeőke István** orvos (márcz. 24), **Péntek Ferenc** tanító (apr. 13), **ösv. Bónis Sámuelné** szül. Bernáth Karolina, **Mayer Antal** magy. államvasuti raktárnok (apr. 21), **Schwarz Benő** kereskedő (Budapest, apr. 22), **Szikszay István** (apr. 28. öngyilkosság), **id. Morvay Karolyné** (apr. 28), **Várady Imréné** (apr. 30), **Füvessy Bertalan** jog-

hallgató (május 4), **Kiss Imre** polgár, özv. **Sze-csey Sándorné**, Eszternelki **Szacsay Géza** helyszínelési felügyelőségi hivatalnok (május 9), **Borsay Sándor** ügyvéd (május 16), **Zivuska József** volt városi erdész (május 23), **Kovács Irma** (május 31), özv. **Reviczky Menyhértné** (jun. 5), **Scheitl Márton** órás (jun. 11), **Sik Lajos** nyug. városi alapítványi pénztárnok, **Ember István** ügyvéd, városi t. alügyész (jun. 12), **Mayer György** (jun. 21), **Csanak Józsefné** (jun. 27), **Dáné István** 1848/49-iki tüzér-hadnagy (jul. 24), **Volant Vilma** (jul. 26), **Kovács József** iparos (jul. 28), **Nánássy Lajos** helyettes pénzügyigazgató (aug. 24. öngyilkosság), **Váradí Szabó Klára** (aug. 28), **Juhász Lajos** törvényszéki iroda-igazgató (szept. 4), **Mandis Győző**, a debr. dohánygyár aligazgatója (Budapest, szept. 10), **Konthy Emilia** (szept. 11), **Komlóssy Etelka** (szept. 16), **Szabó Istvánné** (szept. 25), **Szabó Károly** kereskedő (okt. 1), **Irinji Istvánné** (nov. 1), **Osterlamm Ernőné** (nov. 3), özv. **Medve Dánielné** (nov. 5), **Szücs Mihály** volt város-gazda (nov. 6), **Komlóssy Karolina** (nov. 8), **Bernfeld Jónás** rabbi (nov. 10), **Tóth János** nyug. városi házipénztárnok (nov. 15), **Cernek Ferencz** közös hadseregbeli százados (nov. 16), **Mede Gyula** fodrász (nov. 18), **Meggyery Pálné** (nov. 20), **Konthy József** nyug. városi tisztviselő (nov. 21), özv. **Horváth Andrásné** (nov. 29), **Ollé Elekné** (decz. 7), **Huszár Mihály** (decz. 14), **Bácsi Ferenczné** (decz. 16), **Szél György** (decz. 20), **Harsányi Sándor** (decz. 21), **Vértessy Lajos** (decz. 25), s **Nánássy Ferencz** (decz. 31). —

SOÓS GÁBOR.

1814—1891.

Tettekben dús, nemes élet fátyla lobbant utolsó tegnap: **Soós Gábor**, volt országgyűlési képviselő, hites ügyvéd, a függetlenségi és 48-as elvek rendíthetetlen hű öreg bajnoka, a jótékonyágáról ismert áldott, nemes szívű magyar hazafi, a ref. egyház áldozatkész oszlopa elhunyt tegnap január 7-én este 1/2 10 órakor H.-Nánáson 77 éves korában.

Késő éjjel hozta e gyászhiert hozzánk a táviró sodronya; s nemes ak H.-Nánáson, környezete körében, hanem Debreczenben is általános lön a részvét s az elhunyt iránti igaz kegyelet nyilvánulása.

Sőt el fog az terjedni a hazában mindenütt, a hol méltán megillető tisztelettel s elismeréssel vannak eltelve a megdicsőült iránt, ki élé-

Reggel elmentünk tisztelegni az igazgatóság-hoz, éppen jókor érkezünk, a direktorné szűr-ésölgette a kávéját, és bennünket is ellátatott szivesen. No, gondoltam magamban, már itt jobb a mód, mert a direktorné cselédt is tarthat. Rögtön kitérték a «Tolonecz-ot» előadásra, nekem Lőrinczet osztották benne és én derekasan megfeleltem a szerepnek, megtapsoltak benne sokszor, kaptam accidentiát is, szinlaphordó lettem, az öreg megholdogult Berzsényi bácsival együtt, azaz hogy én csak magam, mert az öreg szegény bizony alig birt jönni, vénsége miatt magam futottam be minden reggel a várost. A szinpadon laktam, hol zöld erdő, hol szobában vetve meg a vaczkot. Szerepeket gyakran kaptam és az állapot az elmul-takhoz képest türehető volt.

Az elzúllott Kőmives-társulat tagjai lassankint átszállingóztak hozzánk, Kőmives maga is kinek concessiója volt (mig Dalmaynének nem.) A szinlapon a Kőmives neve fungált, mig a financiaihoz csak Dalmaynének volt joga... és senki másnak ám, számadás sohasem volt, az igazgatóné csak zsebre rakta a jövedelmet, és adott belőle annak, a kinek akart.

Nagy társulatá lettünk, elmentünk Sziget-várra

Itt már meglehetősen tisztességben voltunk

Nagy, szép teremben építettük fel a szinpadot és szinlapjainkat már nem irtuk, hanem Pécsent nyomattuk. Ilyen két szinlapot küldtem el szüleimnek, egy fél év után először tudatva, hogy hol élek, megírtam, hogy színész vagyok, és hogy az is maradok. Választ levelemre nem kaptam.

Szinlaphordó voltam. Itt is, minden nap 180 szinlapot kellett széthordanom egymagamnak, de azért bucuszás alkalmával, az igazgatóné rám disputálta, hogy a bucuszót meg kell osztanom egy másik elsőrendű színész urral, kinek Szigetváron létünk alatt, semmit sem tett dolgozni és így accidentiája sem volt, én, mit volt mit tennem, meg is osztottam vele. — Az elbucuszás után azonban nem igen készült a társaság tovább menni, pénz nem volt, pedig nagyon jól ment; jövedelem volt mindig — de az mind eltűnt Dalmaynének feneketlen zsebében.

Már csaknem egy hétig vesztegeltünk, nem játszva a városban, a már letörlesztett adó sá-gaim után újakat kellett csinálnom, és nem volt miből fizetni, a vendéglős megtagadta a kosztolást. — Négyen laktunk együtt (egy utcára nyíló bolthelyiségben) a társaim felbiz-tattak, hogy kellékes és szinlaphordó voltom-nál fogva, nézzek körül a városban, és hozzák

kellékebe, valami enivalót, el is indultam, és hoztam valahonnan krumplit, — ezt megfőzet-tük és egy nap ebből telt ki az élelmünk, másnap már nagyobb is mertem.

(Folytatása következik.)

Gondolatok.

Az ifjúság jósága: anyagi; az öregség jó-sága: isteni.

*

Csak hébe-korba tanulunk valamit, de na-ponként — feledünk.

*

Az első s az utolsó, amit a lángésztlől köve-telünk: az igazság szeretete.

*

* Tudatlanság csak akkor alacsonyítja le az embert, ha gazdagsággal párosul. A szegényt korlátozza nyomora; tettei pótolják a tudást és betöltik gondolatjait. Ellenben a tudatlan gazdagok csak kedvteléseiknek élnek és hason-lítanak a baromhoz. Ehhez járul még a szemre-hányás, hogy a gazdagságot és időt nem hasz-nálták fel arra, a mi egyedül adna értéket nekik.

tének minden percét a közjóra, minden vagyonát, utolsó fillérét is nemes, nagy czélokra áldozta, a jótékonyág oltárán tette le.

S élénk emléken él az a hű kitartás, a tántoríthatatlan, szívós ragaszkodás, fenkölt lobogó hév, melylyel Soós Gábor, a hajdunánási választókerület több országgyűlési cikluson keresztül megválasztott országgyűlési képviselője a függetlenségi és 48-as eszmeek szolgálatában buzgólkodott s ezáltal emléket elvtársaink sorában örökre feledhetetlené tette.

Kétszeres ennélfogva a mi gyászunk is, kik benne elveink hű, tántoríthatatlan harcrosát látjuk kidőlni; kit hizelgés, kegy, kitüntetés és semmi más hiúság, a mi megméltelyezéssel fenyegetett meggyékben, sem volt képes elveitől csak egy hajszálnyira is eltéríteni.

Mig egyfelől az elismerés és hála babérait nyújtjuk a mindvégig hű elvtárs fele, másfelől aggodalom lepi meg szívünket: vajjon Hajdu vármegyenek ifju nemzedéke levonja-e a most kidőlt, elvhu öreg hazafi szilárd jelleméből a tanulságot s ragaszkodni fog-e oly kitartással, oly rendíthetetlenül a *Hajduság örök hagyományára*: a magyar függetlenség kiirthatatlan evangéliomához, mint a hogy erre Soós Gábor, a hajdu kerület, majd megyebeli 48-as képviselő Nesztora politikai jellemével példánykepet mutatott?

Megilletődéssel állunk koporsód előtt, ősz hazafi; s kegyeletünk legméltóbb nyilvánításaképen azon fogadásunkat újítjuk meg, hogy elveidhez való tántoríthatatlan ragaszkodásunk által igyekezzünk méltók lenni a te emlékedhez; s kegyeletünk legszebb jele az lesz, ha megvizsgáljuk sirba hullott poraidhoz a kivivott függetlenség diadalhírét.

Nyugodjál szívedben csendesen, jellemzilárd elvtársunk; viraszson hamvaidd felett a hála elismerés és kegyelet áldó szelleme!

Soós Gáborban a ref. egyház egyik legjótékonyabb, áldozatkész hívet veszítte. Vagyonát melyet egészen önszorgalmából munkássága s ismeretes tákarékossága által szerzett, teljesen közczélok felsegítésére fordította.

Csak pár évvel ezelőtt lepte meg a világot nagyszerű adományával; ugyanis a debreczeni ref. főiskolának 50.000 s a nánási ref. gymnasiumnak szintén 50.000 frtot ajándékozott.

Nincs családja. Egyetlen testvére Soós Sára özv. Fodor Gáborné maga is jó módú asszony ki a nánási kisdudóvá javára 10.000 frtos alapítványt tett s a ref. toronyharangjaira 4100 frt készpénzt adott.

Ezer Demosthenesnél szebben beszél a tett.

Soós Gábor szegény sorsu szülőköltszármarozott. Nyilvános pályáját rektorságon kezdte Derecskén, azután tett ügyvédi vizsgát s lett belőle a Hajdu kerület híres prókátora s később ékes szóló képviselője.

Takarékosságáról sok mende-monda forog közszájon. Mondják, hogy képviselő korában Budapesten napi fentartása 35 krajczárba került. A többi felre tette — az iskolák javára.

Temetése előreláthatólag óriási részvét mellett pénteken f. hó 9-én délelőtt lesz H.-Nánáson. Képvisele lesz a debreczeni főiskola is Erdős, Csiky és Sass tanárok által. S kinn lesz a főiskolai énekharos is.

De a mi mindennél fényesebb és nagyszerűbb: ott lesz a koporsó felett a nemzet, a ref. egyház, Hajdu-Nánás város, a megszámlálhatatlan felsegített szegények áldása, hála és kegyellete!

B. J.

Ujdonságok.

* **A népszámlálás.** Annyira haladtak már a népszámláló ügynökök nehéz munkájukban, hogy némelyik teljesen bevégezte kitűzött helyén az összeírást. E hó 10-re bizonyosan befejezik a népszámlálást Debreczenben és vidéken.

* **Ujoneczok sorsolása.** Tegnap d. u. volt a városháza nagytanácstermében az októberben bevonuló ujoneczok sorsolása. 320 ujonecznak kellett volna számot huzni, de csak kevesen jelentek meg, így a hatóság közzei teljesítették a távol levők helyett a sorhuzást.

* **Falb az időről.** Falb Rudolf hosszabb közleményben fejti ki, hogy az időjárásra vonatkozó jóslásai, melyeket mult év végén tett, ez év elején a legpontosabban beváltak. Nagy csapadékot jelzett ez időre s a mint tudvalevő Falb által megjelölt időben egész Európában a legnagyobb mérvű havazás uralkodott. Egyben Falb alkalmat vett magának arra, hogy támadóival szemben védelmezi tudományát s az általa jóslott időváltozások tudományos alaposágát. Nem kell egyébre hivatkozni — úgy mond — mint az eredményekre, a melyek jóslásait igazolják s ellenei vádaskodásai halomra dőlnek. Hogy egynehány fiatal emberek ügyvélnék legjobban felszínre kerülni, ha belekapaszkodhatnak az ő (Falb) kabátjába. E kis polemia után kijelenti ismételtlen, hogy január 9-én ismét nagyobb havazás várható, ugyszintén jan. 16-an is Februárra és márcziusra szintén jelentékeny lesz a csapadék.

* **Az utlevelek** tárgyában a belügyminiszter ismét körrendeletet intézett városunk hatóságához. A körrendelet így szól: »A külföldre szóló utlevelek kiadásának a védkötelezettség szempontjából való korlátozására nézve a következő szabályok vannak érvényben: védtörvény végrehajtása tárgyában kiadott utasítás I. részének 89. § a; és a nyilvántartási-utasítás I. részének 14. § a értelmében a külföldre szóló utlevelek kiadása csupán csak az állítás kötelesekre, vagyis a még be nem sorozott s a sorozásra törvény szerint még fölhevott egyénekre, továbbá a már besorozott s tartósan szabadságot, tartalékos vagy póttartalékos állománybeli egyénekre nézve van korlátozásának alávétve. Ezen szabályok értelmében meg a népfölkelőknél védkötelezettségi szempontból sokkal szigorubbban megítélendő egyénektől sem lehet a meghatározott korlátozásokon belül, a tengeren való utazásra szóló utlevelek kiadását megtagadni. Melleleg megemlíthetem azt is, hogy a védtörvényi utasításnak jelenleg kidolgozás alatt lévő III-ik részében (mely a nyilvántartási utasítás I-ső része helyett fog annak idejében hatályba lépni) oly rendelkezés vétetett föl, melynél fogva a tengervédhez tartozó s jelentkező köteleesség alatt álló és a katona ellenőrzési szabályoknak alávétett egyének utleveleinek kiadása sem fog korlátozottni. Ennélfogva és mivel a népfölkeléshez tartozó egyének külföldre való utazását korlátozó rendelkezések sem a véderőre vonatkozó törvényekben, sem az azok végrehajtását tárgyazó utasításokban és szabályzatokban nem forog fönn indok arra, hogy még jeientkezés kötelezettségével sem tartozó népfölkelők utleveleinek kiadása béke idején védkötelezettségi szempontból bármely módon korlátozassék. De sőt ellenkezőleg, a védtörvény végrehajtása tárgyában kiadott utasítás idézett I. rész 89. § a 3. pontjában tetelesen és határozottan ki van mondva, hogy az állítási kötelezettségöknek eleget tett és be nem sorozott egyéneknek — akik pedig épen a népfölkelők tulnyomóan nagyobb számát képezik — külföldre való utazásai védkötelezettségi szempontból korlátozásnak alávétve nincsenek. Ezen szabályokból egy fölmerült kérdés alkalmából szükségesnek találtam a törvényhatóságot a külföldre szóló utlevelek ajánló tárgyalásánál való mihez tartás végett külön is értesíteni.

* **A kosár.** Honnan származik ez a szójárás: »kosarat adni,« a mi a lánykérés viszszaütasításával egyértelmű? A szójárás, mint a nyelv legtöbb népies fordulata, az élet teljéből, valódi eseményekből eredt. A középkorban a francia lovagiaságnak megvoltak határozott, jelentős szokásai, elmés formulái. Ha egy imádott és körülrajongott hölgy abba a

helyzethez jutott, hogy egy kőrt visszantesson, nem tette nyit kijelentés-el, hanem kepletes cselekvénnyel. A lovagnak vesszőből és virágokból font kosarat adott, gyenge fenékkal. Hadd üljön belé a lovag udvarolni, majd ketté szakad akkor a kosár s neki ki kell belőle ugrania. Ime a kosaradás és kapás szavajárásának magyarázata. Volt ez udvarias, lovagias szokásnak a németeknél kissé durvább módja is. A szerelmes lovagok ugyanis többnyire csak titkon férhettek imádoitaihoz s rendszeren kosarakban huzták fel őket a női lakosztályokba. Ha a nő valamelyikre ráunt, gyengébb kosárban huzatta fel s a lovag keresztül bukott rajta. Innen származik a bukás ama jelentősége is: »ezért nem érni, pórul járni,« a mit nemcsak a lovagok, hanem a mai diákok, képviselő jelöltek is ismernek. Régi időkben azonban nemcsak a férfiak, hanem a hölgyek is kaphattak kosarat. A porosz-rajnai tartományban pedig a népnél még ma is szakadt kosáron kell átbujnia annak a legénynek, ki egy leányt elhagyott.

* **Apróságok. Izlés dolga.** A: »Melyik olaszországi város gyakorolt önére legkellemesebb benyomást?»

B.: »Velence.«

A.: »Persze, persze... a Márk-tér, a gondolozás...«

B.: »Nem éppen ez, hanem a vendéglő ablakából pompásan horgászhattam.«

* **A fűszeresnél.** Kérek félfont théat.

— Feketét, vagy zöldet, kisasszony?

— Akármelyiket, az én bugris asszonyom úgy sem tudja megkülönböztetni, mert vak.

* **A gyógyító álom.** Krafft-Ebing bécsi tanár hallgatóinak a napokban egy sajátos ember mutatott be. Egy 22 éves, erőteljes és meglehetősen intelligens fiatalember volt ez, a ki a miatt, mert a tengerészethez nem akarták fölvenni, annyira elkeseredett, hogy buskomorságba esett, mely idővel nagymérvű hysteriává fajult, még pedig oly nagy mértékben, hogy a beteg minden második nap epilepsziához hasonló rohamok vettek erőt. E rohamok után rövid időre vagy bárgyú vagy dühöngő lett. Az előadás alatt is ilyenü roham vett rajta erőt, alig hogy magához tért, kényelmes székbe ültették, mire a tanár fölszólította, hogy gondoljon csak az álomra, a »gyógyulást hozó álomra«, mely őt súlyos bajától meg fogja szabadítani. »Incipit« mondá most Krafft Ebing s éles tekintettel nézett a fiatal ember szemébe, végig simította néhányszor a beteg arcát s így szólt: »Aludjon most el, kedves barátom, mert most a gyógyulást hozó álom fogja aludni, mely önt súlyos bajától megszabadítja.« A beteg azonnal lezárta szemét, fejét a szék támlányára hajtotta s úgy látszott, mintha mélyen elaludt volna. A kérdésekre pontosan reagált, mig Krafft-Ebing vele összeköttetésben volt, mihelyt azonban a tanár kezét visszahuzta, a legnagyobb apathiába esett környezetét iránt s nyugodtan tovább aludt. Az igenlő s tagadó válaszokat a fej szokott mozdulataival s tompa, artikulatlan hangon fejezte ki. Ekkor a tanár azt mondta neki, hogy ezuttal legyen mindig jókedvű és vidám, mert bajából január 1-ig okvetlenül gyógygyul. »Most ébredjen föl« parancsolá a tanár. A beteg mosolyogva nyitá föl szemét s derülten tekintett maga körül. A kérdésre, hogyan érzi magát, így felelt: »Nagyon jól.« Arra a kérdésre, hogy miért érzi magát jól, azt mondta, mert biztosan tudja, hogy január 1-én meg lesz gyógyítva. Arra a kérdésre, hogy honnan tudja ezt, nem volt válasza, de azt mondta, biztosan állíthatja, hogy egészséges lesz. Krafft-Ebing tanár az előadás végén azon reményének adott kifejezést, hogy a beteg baja háromszori hipnotizálás után meg fog szünni, s hogy a hallgatók január 8-án, a mikor a beteget nekik ismét be fogja mutatni, rekonvalescensnek fogják őt találni.

* **Piaczi árak** a Debreczenben f. hó 6-án tartott helivasarrol:

1 mmásza buza	7.50—7.40—7.30.
1 „ kétszeres	6.70—6.60—6.50
1 „ rozs	6.40—6.30—6.20.
1 „ arpa	6.60—6.50—6.40.
1 „ zab	7.00—6.90—6.80.
1 „ tengeri	6.30—6.20—6.10.
1 „ köles	6.20—9.10—6.00.
1 „ köles kása	— 15. —
1 zsák burgonya	— 1.60 —
100 klg. szalonna	41.—40.—39.—
100 „ hárj	46.—45.—44.—

Farsang.

A társadalmi élet jellemző nyilvánulását észleljük valamely város szórakozásaiban is: mulatságaiban, melyeknek mily mérvben való finomabb voltak és változatosságuk szintén jelző pontjai a társadalmi műveltség fokának.

Igaz, hogy a szórakozásoknak ugy minősége, mint mennyisége nemcsak az igényektől függ, de a körülményektől is, melyek között valamely város társadalmi éle; hogy egy város értelmisége nem szórakozhatik mindig épen úgy, ahogy az intelligenciája megkívánja, de utalva van egy szórakozni, ahogy körülményei megengedik: de még az utóbbi esetben is jellemző a szórakozás módja, mert a jóllet nagysága ugyan pazarabbá teheti a multságok fényét, de szellemén nem változtat. — A szellemet maga a társadalom adja, — a társadalom, mely mulat, — s nem anyagi helyzetének, hanem műveltségének minősége által.

Ellentétül a természetnek, mely kihalt, a társadalom ereiben az ételkedv most lüktet leghevesebben, telnek idején. mintha az enyészést láttára, mulandóságára gondolva, mohó vágy szállaná meg: örülni a létnek, s a vigalmak fényében, zajában nem látni a természetet kiholtan, nem észlelni az enyészést fagyos esőndjé.

A természet halála csak játék. Folyton ismétlődő metamorfozálásának egyik jelenete, mely után teltáadás, új élet következik. Nem is a természet busítja az embert. Önzése nagyobb, semhogy ne gondolna legalább is önmagára, s a természet halála ne a saját mulandó voltát juttatná eszébe.

Érzi a kételyt, A vallás föltámadással vizsgálja, örök élettel. A természettudományokból anyagcserét sejt: élni fog örökké, de más alakban. A test mint forma elenyészik, de nem semmisül meg egyetlen parányja sem, csak más anyagba olvad, S kételye perceiben az ember vigaszt nem lel sem az egyikben, sem a másikban. — Csak azt tudja, hogy mint ember, elenyészik. S mohón ragadja meg az életöröm serlegét.

De nem mindenki bölcsekedik ekként, csak kevesen azok közül, kik a farsangot átmulatják. A legnagyobb rész csak mulat, mert ösztöne a vigság kéjesen melegítő fényének közelébe siettet: mulatnak, mert a multság szórakoztat, s kellemes változatosság a mindennapi élet küzdelmei közben.

Van, azaz talán csak így: volna azonban a farsangnak a pusztán szórakozás mellett egyéb célja is.

A társadalom különböző elemeit, kiket az életben a napi küzdelem elválaszt, a közös cél: a kellemes szórakozás, bizalmas jellege által közelebb hozhatná egymáshoz.

Egy város egész társadalmát ily közeledés összetartóvá szilárdíthatná, mely összetartás csak ott lehet, hol válaszfalak egyes uralkodó vagy uralkodni végyó osztályok, klikkek között nincsenek. Megszűnvn a válaszfalak: elenyésznek a kicsinyes hiúságból nagyravágyó klikkek s ugyanegy város polgárai, mint ugyanegy család tagjai rokonszenveznének egymással, s ez az egy családdá tömörülés a mily kellemessé változtatná a farsangi multságokat, épp úgy előnyére válnék a város fejlődésének

is, mert szünni kezdenének általa az egyes önző czelek s a közös nemesebb czelek jutnának helyökbé.

Kik nyilvános bálok alkalmával is külön klikkeket képezve, magukat elzárják a lenezés, a kicsinylés, s az indokolatlan góg spanyolfalával a többiektől, kikkel nyilvánosan együtt kellene mulatniok, kik zártköröket képeznek a nyilvános nagykörben: ám nézzenek azok jól a bálterem tükreibe, s aztán — nevéssék ki önmagukat.

Az ember értékét nem szerencsége állapítja meg, nem az, a mi estélyektől függ, hanem magának az embernek, mint érző, gondolkozó lénynek az értéke. A kiben megvan a gondolkozás tisztessége, az igyekezet: miúel műveltebbé válni s az így elsajátított intelligenciának bizonyos nagysága, — aki lelkileg finom, gondolkozásban nemes, s érzéseiben nem durva: ha szegény, ha gazdag, egyaránt megbecsülendő. Csak egy válaszfalnak szabadna léteznie a társadalomban: annak, a mely a tisztességes elemektől a tisztességtelen elemeket elkülöníti. Mivel pedig a farsang mulatságaiban csakis tisztességes elemek vehetnek részt: a klikkszellem uralkodása még nyilvános bálokban is nemesak indokolatlan, de neveséges is, s épp ellenkezőjét eredményezi annak, amit czelez: nem azt vesszük általa észre, hogy az illetők mennyivel különbek, hanem, hogy mennyivel kicsinyesebbek, nevesegesebbek a többieknél.

Színház.

Tegnap a »Czigánybáró« került színre, a czimszerepben Nógrádi János vendéggel. Nógrádi sem játékaival sem hangjával nem elégitette ki a debreczeni közönség igényét; játékaról szó sem lehet, hangja is oly kicsiny, hogy egészen elűnt a mi nagy színházunkban. Egyedüli érdeme, a mivel szerepét megmentette a teljes bukástól, az elegancia. Ha fellépése szerződtetési célból történt, s úgy célját Nógrádi aligha eléri, mert a debreczeni közönség műgényeinek ő nem felel meg. Szentessy Vilma Saffija sem volt kielégítő, bár több jelenetében bőven aratott a konveccionalis tapsokból. Jók volt Ellinger (Arzéna) és Andorfi (Zsupán.) Delin Henrik karnagy jutalomjátéka e hó 13-án lesz. Ez alkalommal színre kerül Flottoff »Alexandro Stradella« című nagyhatású 3 felvonásos operája, melyben a főszerepeket K. Kopácsi Juliska, Valentin, Karacs, Hatvani és és Püspöki játsszák.

Gyöngyi concessiója. Debreczenben mindenütt beszéd tárgyat képezi most színházunk sorsa. Több vidéki igazgató pályázott tudvalevőleg de két pályázat áll egymással komolyan szembe: a Gyöngyi Izsóé és a Leszkay Andrásé. Mindkettő mellett és ellen támad kedvező és és kedvezőtlen kritika, már t. i. mint egyéni nézet. De a pályázat sorsát még sem ez teszi szövevényessé, hanem az a körülmény, hogy — hir szerint; irták az összes fővárosi lapok is — Gyöngyi Izsó részére a központi színház választmány nem javasolta a concessiót míg Leszkay Andrásnak igen. Holott az első elősmert nevű művész, ki a színigazgatásban is megmutatta jártasságát, az utóbbi pedig föld-birtokos, ki e téren jártasságot mag nem szerezhett. Ez mindenesetre furcsa dolog lenne, ha igaz lenne! Gyöngyi e hírekre felutazott Budapestre és tegnap sürgönyözött maga Valentin Lajosnak, hogy a concessiót megfojja kapni. Érdeklél várja mindenki, hogy dől el hát színházunknak a sorsa.

DEBRECZENI VÁROSI SZÍNHÁZ.

Holnap, pénteken 1891. január hó 9-én páratlan bérletben:

A HUSZÁR SZERELEM.
Vigáték.

A közönség rovata.

Köszönetnyilvánítás.

A lesújtó bánat közepette, mely egyetlen fiam néhai Ballay Károly a ref. főiskola VIII-ik gymnasiuma volt tanulójának elhunytával ért; enyhítő balzsamként hatott anyai szívemre azon körülmény, hogy a Nagytiszteletű és Tisztelt Tanár urak s az igen tisztelt főiskolai énekkar fiamnak folyó hó 7-én történt vég-tisztesség tételénél megjelentek — illetve közre működtek. Nem különben feledhetlen fiam pályatársai, rokonaink, jóbarátaink ismerőseink, valamint a n. é. közönség fogadják e részvételjes megjelenésükért leghálásabb köszönetemet.

Debreczen, 1891. Jannár 8-án.

özv. Ballay Károlyné,
és az elhunyt nagybátyja:
Kupecz Mihály.

Irodalom és művészet.

— **A Petőfi-társaság** kedden d. e. tartotta 15-ik nagygyűlését az akadémia disztermében, Jókai Mór elnökléte alatt. Komócsy József alelnök megnyitó beszéde után Szabó Endre másod-titkár olvasta föl az évi jelentést, melyben ugyancsak megtámadja a napi sajtót. Támadása jellemzésére adjuk belőle a következő sorokat: »Köz- és társaséletünkben mindenféle erős az áramlat a nemzeties felé, csak épen a hazai irodalomban vehető észre bizonyos pangás, ha nem visszaesés. S ha összehasonlítjuk irodalmi állapotainkat más művészetekkel, vagy akár technikai ágak előhaladásával, be kell ismernünk, hogy azok tulszárnyálnak bennünket a fejlődésben. Miért van ez? Talán mert csak épen a szépirodalomban nem találkoznának jóra való tehetségek? Dehogy! Vagy talán a közönség nem talál kedvet az irodalomban? Azt sem lehet mondani A pangásnak egyszerűen az az oka, hogy az irodalomnak épen az irodalomban támadt egy hatalmas ellensége, a mely kérelhetetlenül ellenünk támad, oda erőszakol magához minden tért, s nekünk e monstrum ellen nincs sehol semmi védelmünk. Ez esküdt ellenségünk a napi sajtó. Régebben a napi sajtó szives barátságban élt a szépirodalommal, az egyik fővárosi lap például egy időben végig közölte Greguss Agost költészettanát, sőt még a hivatalos lap is megnyitotta hasábjait irodalmi és tudományos essayeknek. Lapjaink régebben tárczaikban hazai irodalmi termékeket közöltek s nem igaz, hogy rosz utra vezették volna a közönséget, nem igaz, hogy elfordították volna azt a könyvek olvasásától, hanem ellenkezőleg: rávezették arra s nyilvánvaló dolog, hogy még a hatvanas években is sokkal sürűbben olvastak könyvet, mint ma. Jelenleg a hírlapirodalom az ő hig, formátlan, legtöbbszörre hatást kereső tartalmával lelkiismeretlen és felületes kritikájával tönkreteszi az olvasó izlését, aztán csaknem kivétel nélkül érzéktelenné teszi a hazai, a nemzet iránt. Szemére hányja végül a jelentés a napi sajtónak, hogy a szépirodalomkal szemben nem teljesíti kellő módon föladatát. Bizonyos, hogy a napisajtó fejlődése nem egyszer a szépirodalom rovására esik, de azért a Szabó Endre ítéletét tulhajtottnak kell mondanunk. A nagygyűlésen különben felolvasásokat tartottak: Pulszky Ferencz, Jakab Ödön, Szász Gerő, Beniczky Bajza Lenke, Bercsényi Béla (ki Endrődi Sándortól szavalt költeményt), és végül Jókai Mór, ki Petővel való viszonyáról olvasott föl már ismert dolgokat: Komócsy József zárszavai rekesztették be a nagygyűlést.

Kocsijával? Csak nem azt akarja mondani, hogy —

Elutazott, módá Lenberg csendesen, szivarjáról a hamut leverte. Azt gondoltam hogy ön már tudja, Norbert arca észrevehetőleg ijedt kifejezést öltött.

Tehát még nem tudta, gondolá Lenberg, s aztán elbeszélte Norbertnek, ki egészen meg volt zavarodva, hogy a grófné hirtelen utazott el. anélkül, hogy ennek okát valakivel közölte volna.

* * *

és Soldauné visszatéréséről szó sem lehetett, mert Emminek másik kis testvére is megbetegedett. Ulmingen grófné elutazása után, neki is oly unalmasnak tetszett Friedenau, hogy valódi megváltásnak tekintette az elutazást. Ezen évszakban Berlin sem volt valami kedves tartózkodási hely, de Norbert utazni vágyott, melyhez a szükséges pénzt, a szoborért kapott díja bőven szolgáltatta. Ha Berlin tikkasztó meleg utcáin járkált, erdei levegőre és hegyes vidékre gondolt, s ezek mellett elválaszthatóan volt előtte a grófné alakja. Nem tudta volna megmondani, hogy vágyakozása a grófnét, vagy az előbbi illeti-e? Mennél tovább volt Berlinben, annál erősebb lett vágyakozása, és mégis lehetetlennek tetszett neki onnan elutazni.

Különös életmódot kezdett. Nappal aludt és műterme éjjel fényesen volt kivilágítva, hol oly szorgalommal, kitartással és lázas izgatottsággal dolgozott, mint még egész életében sohasem.

Emmi levelei, melyeket a beteg szobából írt, napról napra vesztették előtte érdekeiket.

E levelek mindig oly egyformák, szelidek és nyiltak voltak, hogy kevés idő múlva már épen nem érdekelték. Mily más világ tarult föl számei előtt, ha Ulmingen grófnő hideg, büszke arczára gondolt, melyen egy mosoly, vagy szemének felvillanása oly csodálatos változást idézett elő.

Egy tikkasztó délután, Norbert műterme piros pamlagján hevert és álmódzva tekintett egy finom fehér lepellel letakart alakra, mely előtte állott, s a félhomály, mely a műteremben uralkodott, mivel az ablakok le voltak függönyözve, titokzatosnak tűnt fel. Hirtelen felugrott, odalépett a fehér alakhoz és levette róla a lepelt. Éjjeli munkája volt: egy szobor, mely egy ülő női alakot ábrázolt, kibontott hajjal, melyet harangvirág koszoru tartott össze. Az alak eszményi szép volt és az arc Eleonora grófnő finom vonásait tüntette fel. Egyik, könnyen aláfüggő kezében egy fésűt tartott, mellette egy lant volt. A sziklán, melyen ült, páfrányok és vad virágok voltak. Norbert vizsgálódva állott tereménye előtt, s kevés igazítást téve rajta, helyeslőleg bólintott fejével.

Igen ez ő, mondá halkán, de mégsem ő, ez a gonosz varázsló Loreley. Fejét rázta. Nem, nem varázsló, arczában semmi vonás sincs a kárörömből, ez a nimpha, mely megváltását várja. Hogy is mondta Eleonóra grófné? — a vágyakozó női szív megtestesülése, mely az igaz szerelmet nem találja meg!

Ismét elmélyedt munkája szemléletébe.

És sohasem szeretett! Csudálatos, titokzatos egy asszony!

Félre huzta az ablak függönyeit, miáltal a műterem világos lett. Gondolkozva állott a szobor előtt.

Norbert visszatért Berlinbe, miután Emmi

Es még sem hasonló, mondá hangosan, a szem és homlok közti vonásokat nem tudom eltalálni! Egy pillanatig behunyta szemét, hogy az eredeti vonásokat vélje látni. Aztán vésője után nyult, s ismét munkához kezdett. De mentől többet változtatott rajta, annál kevésbé hasonlónak tűnt fel előtte a szobor. Végre sóhajtván tette le vésőjét s az ablakhoz lépett. A nap már lement s a sétatéren tengeri nép hullamzott.

Hogy nyűzsögnek a kis hangyák ott lent, gondolá és ismét munkájához lépett. Gyöngyden végigvonta kezét a letakart szobron. Loreley — mondá. Aztán kezével hirtelen homlokához kapott: Nem tovább már nem bírhatom! — kiáltá — a lég itt oly tikkasztó, én — nem fejezte be a mondatot, magának sem akarta megvallani, hogy legforróbb kívánsága, álma es minden gondolata Eleonora grófné viszontlátása

Elrohant. Sietve haladt a sétáló közt, míg egy utca szegletnél a nagy tolonpás megállani kényszerítette. A vaspálya közelében voltak s várni kellett, míg a szekerek és kocsik hosszú sora, mely a vasuton utazókat szállította, elhaladt. Norbert elől állott.

Egy nyitott kocsiban ült, hátradőlve, Ulmingen grófnő. Megjelenése itt és ezen pillanatban oly meglepő volt, hogy Norbert csak akkor nyult kalapjához, midőn a kocsi már elhaladt.

(Folytatása következik.)

Felelős szerkesztő: **Kósa Barna.**
Kiadók: **Szinay Gyula** főszerkesztő és
Dr. Bakonyi Samu főmunkatárs.

Dr. BORBÉLY IMRE
FOGORVOS.
Lakik: Piac-utca 1711-ik szám alatt.
Rendel naponta déle 9—12-ig, délután 2—5-ig.

Odvas fogak vagy azok gyökereinek eltávolítását, fogtöméseket (plombirozás) arany, amalgam, amantrel stb. műfogak betételével a hiányzó tökéletes jótállását, a fogak tisztítását szakértelemmel gyorsan eszközöli.

Előírása után készült, kitűnő hatásnak bizonyult fogpaszta, szájvíze és fogkeféje, kapbató Debreczenben az összes gyógyszerárakban, valamint Szentkirályi és Kalenda műiparúru üzletében.

KÜHLMANN JÁNOS

MŰSZAKI CZIMFESTŐ és ARANYOZÓ.

Készít

czimfestményeket, czimfellratokat,

CSALÁDI CZIMEREKET,

templom-festéseket és aranyozásokat.

Felvételi irodája:

Czepléd-utca 2-ik szám.

Kardos László úrral szemben.

Hirdetmény.

Néhai Nánássy Ferencz hagyatékához tartozó következő ingatlanok:

1. szent-Anna-utcai 2540. szám alatti ház ondódi földével.
 2. egy különálló ondódi 3 nyilasnyi tanya föld,
 3. pusztá ebesei, gazdasági épületekkel duosan felszerelt 28 és 1/2 nyilas tanya föld.
 4. mikepécsi utfeleén lévő, épületekkel ellátott 62 hold szántó és kaszálló új osztású föld,
 5. varga-kerti, luczernásnak való szőlőföld.
- Ugyszintén a fenti hagyatékához tartozó tehű és juh állomány, 2 kocsiló, kocsival, igáslovak és ökrök, gazdasági eszközök és felszerelvények szabad kézből eladók.
- Értekezhetni a feltételek iránt Nánássy László kir. közjegyző végrendeleti végrehajtóval Kis-Mester utca 1436 szám alatt

H I R D E T É S E K

a „DEBRECZEN“ részére **jutányos áron**

fölvétetnek a kiadóhivatalban.

A hirdetések vagy Szinay Gyulához (csapó-utca, 383. sz.), vagy egyenesen a kiadóhivatalba [nagy-uj-utca, 1702. sz.] küldendők.

KIS HIRDETÉSEK.

E rovatban minden szó egyszeri beigtatása 2 kr., compact betűkkel 4 kr. A czimmel ellátott hirdetés után még 30 kr. bélyegilleték is fizetendő.

Zongora.
Használt, de egészen jó
karb n levő, rendkívül
jutányos áron eladó. —
Hol? megmondja a
kiadó.

Homok föld.
Debreczenhez lehetőleg
közel megvételre keres-

tetik 40—80 cath. hold
homok föld.

Colebes.
Aszelid fény, mi gyöngy
szemeidből felém sug-
gáztott a véletlen adta
tegnapi találkozásunk
alkalmával, meggyőzött
engem gyanum alap-

talanságáról. Bocsánat
tehát... Bizalom nél-
kül nincs hü szerelem.
Akteon.

Boglyasnak.
Mit a sors hatalmasa
megtagadott, azt gyar-
ló ember csak Isten

kisértés mellett kíván-
hat... Mondj le ró-
lam örökre... Szá-
modra megszüntem lé-
tezni... Élj boldogul!
Borzás.

Kiben volna annyi bi-
zalom, hogy szerelmes
titkait velem szórako-

zás czéljából kicserél-
né. Levelek posta res-
tante *Lombárdia.*

Denise.
Ha rád gondolok, lel-
kem tulvilági sohasem
érezett ábrándokba szé-
dül; ha az utcán
megtalálalak, fölfordul

velem a világ! Lásd
mivé tevél!? *Chablon*

Cottából éneklő
Kanári madarakat ma-
gas ár mellett vásárol
egy zoológus. Levelek
«Exotis» név alatt post.
restante.

SZABÓ FERENCZ

KÖNYVNYOMDÁJA és KÖNYVKÖTÉSZE

DEBRECZENBEN,

Nagy-Uj utca Konrád-ház 1702. szám.

A nagyérdemű közönség becses figyelmébe ajánlom H-Böszörményből Debreczenbe áthelyezett s a kor igényeinek megfelelőleg újonnan berendezett

KÖNYVNYOMDAMAT

és

KÖNYVKÖTÉSZESEMET.

Elvállalok bárminefű, a könyvnyomdai és könyvkötészeti szakhoz tartozó munkákat ugymint:
hirlapok, folyóiratok, egyházi- és községi nyomtatványok, falragaszok, árjegyzékek, számlák, gyászjelentések stb.
gyors és jutányos elkészítését.

➡ Vidéki megrendelések gyorsan és jutányosan eszközöltetnek. ➡